

Нерэзытыа буозу

Тясэзыби", куниа басэбса ҕанасанэ" корсэ терэ, иттүо бэндиди" ҕанасанэй танде" терэтини, ҕонэ хелиде" ҕиле мәнүтүн" (правайтити) иттү бээзүтобса тохитэны, хунтэмэны буобса, бэнде" ҕанасанэ"дя иттүо хетэгээ нилу; ҕонэ

тясэзыби", куниа нинту" тясэзыбса ҕонэ ноҕхомэны ибса ҕанасанэ" ҕиле мәнэ"дя (к правам) тэза"а" номбэ" кэрсү", куради" болуатүгүйтү" ҕанасанэй сярү, ҕонэ мелызэби" тэрэди хетэгээ нилу, кунини ҕанасанэ" хонсызэ" няндытоу" буозу" ҕонэ манү"тэбса, нисызэ" хылэдытэ" ҕонэ мәнкээмэны нилы", дебтурусү" хирэгээ ҕанасанэ" мәнэ ися; ҕонэ

тясэзыби", куниа ҕанасанэй ҕиле мәнэ" (права") муунтабү" мынту кэмиабса законэтэны, нинагэты ҕанаса нонсу" ҕизи"тихиасы ҕиле мәнүтү (правайтү); ҕонэ

тясэзыби", куниа ҕанасанэй танде" хелы"сыны" нятүн сүөарүрнү" дүзытэндын; ҕонэ

тясэзыби", куниа ҕанасанэй танде" иттүо" Сунэ 5уомтумэа" Тандейтэны (Объединенный Нациятэны) ҕанузумтудүо" Уставатэнынты иттүо" ҕиле хүнтүрүбсятүн ҕанасанэй ҕиле мәнэ"дя (права"дя), ҕанасанэ корсэ нүназэйдя, денсиде" ҕиле мәнэ"дя (права"дя) куодүму ҕонэ ны дермээны тэмээны сытын мундүсуо" хелысыбсяниммээны социальный прогрессетэны нягэй нилынягэтың нянды"са; ҕонэ

тясэзыби", куниа моу"-терэ" (государства-члены) мундүху" Сунэ 5уомтумэа" Тандейнану (Объединенный Нациянану), нятүн ҕэзүнагэтуң, сүөарүрнагэтуң, ҕэзүнагэтуң ҕанасанэй ҕиле мәнэ" (права") ҕонэ мәнэзээ нендыбсанутүн; ҕонэ

тясэзыби", куниа бэнде" ҕанасанэ" дильситини" корсэ ҕонэ ҕоры тэндэй ҕиле мәнэй (этих прав) ҕонэ няндыбса" хонты тетүа ани"э тору дүлсынагэ эмэ сиэр,

Генеральная Ассамблея

дебтазату ҕануо

Бэнде" ҕанасанэ" дязыкүдя иттүо декларация ҕанасанэ ҕиле мәнэ" (прав) нерутаты хуантэту дямэлэка кэрсү, куради түүнйантуу" бэнде" ҕанасанэ" танде" ҕонэ государства", тэндэ дязыкү курадите ҕанаса кэtti курадите общество терэ, сәнүрса эмэ ҕануо Декларациядя, кэрбулохазэйтэ" тенымтыгүйся ҕонэ хозатэбса сэрээмэны тэндэ" права" ҕонэ няндыбса" нягэй бэндети тенырынагэтың ҕонэ митэбиазэ" национальный ҕонэ международный прогрессивный сэрээмэны, бэнде" ҕанасанэ" танде" ҕонэ государства-терэ организация тенырынагэтың, тэндэ комээны моу терэ" иттүо" юрисдикциетэнынтың.

Статья 1

Бэнде" ҕанасанэ" ҕэтүкэнды" ненды"туо" ҕонэ хонсы хелиде" ҕиле мәнэй (правай). Сытын хонды" ҕиле ҕонда ҕонэ сярү, дүзытэндын ихүтүн нягэа" сүөарүсэ".

Статья 2

Курадите ҕанаса хонхиты мынту ҕиле мәнү"тү (правайтү) ҕонэ няндыбсатү, хозүтүө" ҕануо Декларациетэны, нисы сәнүрэ": куради ҕанасанэ" тансэгэтэ имме, куради сябыты кухуо, куодүму кэtti ны, куради ҕиле ҕэтумиамоу сиэдеты, куради нуодя хүнтүрүбсязы иңу, куради политикэ ҕэзу камяну, куради ҕанасанэ тансэдя иңу ҕонэ куради ҕэтумиамоунту сиэр: нүня" кэtti мәнкэа" иху" тагэбтэа" ирити, имидити.

Тэндэ комээны нибиди" нягэа сәнүрэ" хунсэ" политический, ҕиле мәнэнтэунты иттүо (правовой) ҕонэ международный моунты статусэдя, кунини нилыңы ҕанаса нисы сәнүрэ" хундылтуо кэtti камя"лутуо тэндэ" моу".

Статья 3

Курадите ҕанаса хонты ҕиле мәнэ (право) нилыбсэдя, няндыбсэдя ҕонэ нинту" ментизибсэтыдя.

Статья 4

Сылыгалите нибити нягэа сиба"тэру", сиба"тэрубса ҕонэ тамтарубса сиба"тини нинту кунитены нягэа кэрсү.

Статья 5

Сылыгалите нибити мынту хосиди"тэры", сиба"тэру", хеттибтыгуйли" нэмбэниизэ.

Статья 6

Курадите ҕанаса, кунитены нибити нуо", хонхити нягэа ҕиле мәнэ (право) ҕиле нилутыниммэны

Статья 7

Бэнде" ҕанасанэ" хелиде" законэтэны ҕонэ хонды" ҕиле мәнэ (право) нисы сәнүрэ" нинту" хелиде" ҕизисибся"дя итүо" тэндэ законэтэны. Бэнде" ҕанасанэ" хонды" ҕиле мәнэ (право) хелидемээны ҕизи"силинягэтың дискриминациегэтэ, нинту" ҕэзү"лутүө ҕануо Декларациетэны ҕонэ хунсэ курадите номү"тэтуо тэрэди дискриминациядя кэрсү.

Статья 8

Курадите ҕанаса хонты ҕиле мәнэ (право) ҕизи"сибся- нимээны ҕиле мәнүнтү (правайтү) бэнтүны иттүо" суда"тини каңгэ мэнтизилибити" ҕиле мәнүнтү (правайтү), куниэ" ҕэзүлүҕантэ" конституциетэны кэtti законэтэны.

Статья 9

Сылыгалите нибити мынту камя"лу" ҕанасанэйгитэ хунде, марки"тэры", хундымтылары" ҕонэ сиба"тэру".

Статья 10

Курадите ҕанаса, ҕанузүмтүкүсэ ҕиле мәнүтү (правайтү) ҕонэ ҕанузүмтүкүсэ уголовный сиэрэмты, хонты ҕиле мәнэ (право) мелызэсыэдиэзы сиэрты катемарунагэту ҕэзи"тэтыа ҕонэ нянды"туо судэтэ.

Статья 11

Курадите ҕанаса, лага"тарутуо курадикүө сиэртэны, хонты ҕиле мәнэ (право) ҕизи"сиси сиэркали исямту тэа түбэ каңгэ сыты сиэрту ҕэтэүрүсүзү" законэ ҕэзүтүө судэтэ, кунини сыты ҕизи"силисизи".

Сылыгалите нибити мынту номтэбтуру" нинту" мелызэсыэдейты сиэрниизэ, тэtti сиэр ихү" сыты ҕиле тандеты кэрсүтини нинту номбэ кэрсүдя иттүо. Нибити мынту тэндэ кэрсүниизэ тетүа ани"эмэны кэtti бээзүтоэмэны хоралу" тэндэ дэлыгэтэ каңгэ иху мелызэмэа тэtti кэрсү.

Статья 12

Сылыгалите нибити мынту хүтүтэ" хунсэ ҕанаса корсэтэ кэtti ҕиле тандетэ, нибити мынту ментизи" тэндэты мазэ, тэндэты тиидытуо" хотүрэ кунсыны иттүо" кэрсү", Курадите ҕанаса ҕизи"силибити мынту законэтэны тэрэди" ментизибсэгытэ.

Статья 13

Курадите ҕанаса дөзүрхүтү мынту тэмээны кунимэны кэрбуңу, нилыбити мынту курадите хутиэзы моунтэны.

Курадите ҕанаса хонты ҕиле мәнэ (право) дүбээнантибити курадите моу, ҕиле ҕэтумиамоу моумту, тэгэтэ хонты ҕиле мәнэ (право) хурсэбса кэрсү моунтудя.

Статья 14

Курэдите Һанаса хонты Һиле мәнәмты (право) хуулабити лүңкүрүбсянәзәмты хунсәә” моу”мәны Һонә хонты мәнә тороубтуса тәндә лүңкүрүбсянә.

Тәтти Һиле мәнә (право) серәрыгатызә” тәә түхоны, кангә тәнерибся кәрсу тохитәны нинты Һуо” политический сиәр,кәтти лыку дүөайтетую неру” Һонә дямәләкә” кәрсу” Сунә Һуомтумәә” Тандей (Объединенный Нация).

Статья 15

Курэдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) гражданстводя.

Сылыгалите нибити мынту койры” гражданствоголи Һонә кәрбүбүтү нутумәә” гражданствамту.

Статья 16

Нимбымтыә” куодүму” Һонә ны” хонды” Һиле мәнә (право), нисы сәңүрә” курәди Һанасанә тансәгәтә иммә”, курәди сябытың Һәзу, курәди Һуодя тәлирнү”, Һуомтаса кәтти мыйзасы, мелызәсы Һиле тандемту. Сытың хонды” хелиде” Һиле мәнә” (права”) Һуомтаса кәтти мыйзаса, Һуойтены нилыбся Һонә тарумса түхоны.

Һуомтәбса кәрсу мынту ихүтү мелызәмәә Һонә ләбкузәбту- муо сиття” кәйзә Һуомтәтүгәй.

Тансә тәттирә Һануо Һонә мәнәзә обществә хелыә, куния Һизисилибити мынту обществәтә Һонә государствәтә.

Статья 17

Курэдите Һанаса хонбити мынту (право) Һиле Һалирә” кәтти Һу”озә Һалирә” хунсәй Һанасанәй нану.

Сылыгалитендә нибити мынту (право) ментизили” тәндә” Һалирә”.

Статья 18

Курэдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) нендя”туомәны сынерырся, сярү Һонә Һиле тандету Һуо (религия); курэдите Һанаса хонсызә хүнтүрүбся тәрәди Һуодя, курәди хуйы, хонсызә Һиле камя”туо манү”тәбса, Һиле Һәтумиамуо” хүнсерәә” кәрсуодей.

Статья 19

Курэдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) нендя”туо манү”тәбсадя, дебтазәбса тәндитиң кангә кәрбуңу; тәтти мәнә (право) тәзү”тәту нендя”туомәны дебтазәбса манү”тәбсәтү, курэдите дүрымы”, Һуозу” нисы сәңүрә” курэдите государственнй границедя.

Статья 20

Курэдите Һанаса дөзүрхүтү мынту куния кәрбуңу: курэдите хетәгәә” Һунүоза”дя, Һанасанә Һунүбсанә”дя (ассоциаций).

Сылыгалите нисизи” хүтү”тәру” ассоциациетә мәнәнту нисы тәлибтири”.

Статья 21

Курэдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) управляйрмүнтә моунтәнынты кәлүбтүмәә” Һанасанәй таккәмәны.

Курэдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) денсидемәәны хунсәйнану Һәйбәумүнтә Һиле моунты государствә” службатәны.

Һанасанә” тансә мәнә ихүтү мынту нягәә правительство Һузабса тохи; тәтти мәнә нәтәрәбтүгуйхүтү мынту хүөти” меля”сырытыә” натү”дятини, курәди” меля”сырыбитиң мынту тиидялутуо” голосованиентәны кәтти хунсәмәны кунини голосовайрся Һанаса хонсызә Һиле мәнә.

Статья 22

Курэдите Һанаса, общество терә ихүтү, хонты Һиле мәнә (право) социальное обеспечениедя Һонә хунсәә” правә”дя, тәзү”тәтуо” няндятуо бәзуатәбса сыты Һиле мәнүтү (правайтү) экономический, социальный Һонә культурный сунәнтини Һанасанәй танде” Һонә международный сүөарубса курэдите государство таккәмәны.

Статья 23

Курэдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) Һәйбәузадя, няндя”туо нятярубса Һәйбәузадя, тәны кунини кәрбуңу, нягәә Һонә неими” Һәйбәузәтү ситтямәны иттүодя Һонә Һизи”силибити мынту Һәйбәузагали иттүо кәрсүгәтә.

Курэдите Һанаса, нисы хундялтарыби”, кәмүзүхүтү мынту хелиде денси”, хелиде Һәйбәузаниизә.

Курэдите Һанаса кәмүзүбүтү мынту нягәә Һәзи”тәтыәә мазайсүө кәтти денси Һәйбәузатунниизә, кунияә”мәны нягәй нилыбиязәә тандетунану кәтти Һонәнту Һонә хелы”сылыбиязәйзә нягәй хунсәй социальный обеспечениятәны нилынягәты.

Курэдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) Һунүнтәбса Һәйбәузә” сунә” (союзә”) тиитәсы тәндә” сунәти” (союзәнди”) Һизи”синягәты Һиле мәнүтү.

Статья 24

Курэдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) ниибтүгуйсядя, хүтүдя Һиле мәнә (право) тәни Һәйбәуза” дялы кәри Һонә денси хонтыә хүө бәухү” ниибтүгуйся.

Статья 25

Курэдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) тәрәди нилудя: Һомсу”, дембия”, леккырә” Һәтәубса Һонә хунсәә” нилыбся кәрсу”дя, курәди ихүтү нягәә нягәә нилыбсяты Һонә тандеты нягәй нилыбся дязыкү, хонты Һиле мәнә хелы”сырынягәты нибити Һәйбәу”, дярәзыкәбити, мусанумхүтү, сырумхүтү, бәйка”имхүтү кәтти иния”имхүтү, басагалимхүтү Һонә Һәтумхи” хунсә” кәрсу” нинту” хезытытыә” сыты сәмырыгәтәты.

Немы ися коныбся Һонә дяхүрка ибся хонәйти” Һиле мәнә (право) Һәзүлүнагәтуң Һонә хелы”сылинагәтың. Бенде” Һуо”, Һәтумтыә” Һуомсуоде тандәтәны кәтти нинту” Һуомсуоде тандәтәны, хонхитың мынту хелиде Һизисибся.

Статья 26

Курэдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) хозатәбсанимәәны. Тенымтыгуйхи” мынту денсигали, тәтти кәрсу мәнәзәмәәны ментизити нерәбтәә Һонә бәнде” дязыкүдя иттүо тенымтыгуйся. Нерәбтәә тенымтыгуйся ихүтү мынту бәнди”дя итүо. Техника Һонә Һәйбәузадя иттүо тенымтыгуйся ихүтүң мынду” бәнде”ти” түүтәрүтуо”, ани”ә, бәнтуо тенымтыгуйся хелидемәәны түүрүбүтү мынту бәнде” кәрбутоути”.

Тенымтыгуйся ихүтү мынту хезытытыә бәнде” Һанасанә сәмыры бозуатәбсадя Һонә нукагимти”куйтиә бәндети нягәй тенырыбся, хүся”лубса, дильситибся Һонә тенинбся Һиле Һанасанә мәнә” мәнәзәмәәны няндябсянимәәны иттүо”. Тенымтыгуйся ихүтү мынту хелы”сытыә нятүң сәмәры теныбся, сүөарубся бәнде Һанасанә” дүтымәны, курэдите нибити Һуо” сяхытиң кәтти хүнтүрүбсянүтүң Һуодя, хелы”сыбити мынту Сунә Һуомтумәә” Тандей (Объединенный Нация) камя”са нягимтүгүтүой кәрсуй.

Һуо” деди” хонты” Һиле мәнә (право) нятярса, кунини тенымтыгуйсизитә” сиәнә” нүөтиң.

Статья 27

Курэдите Һанаса тороубүтү мынту Һанасанә” танде культурный” нилүтәны, нялтәбити мынту хүнсерәй кәрсуодейдя участвовайрхүтү мынту научный прогрессетәны Һонә тороубтүгуйхүтү тәндәты Һунязү”.

Курэдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) Һизисибсядя сәмырыты, мәнәнсәкүтү, куния” ину” научный, литературный кәтти художественный Һәйбәузатинунту, курәди” сыты Һиле мелызәсыәдейти.

Статья 28

Курәдите җанаса хонты мәнә (право) социальный җонә международный җәзи”тәбсадя, курәдитәны җиле мәнә” (права) җонә няндябса”, хозүтүө” җануо Декларациетәны, бәнде” дүлсырыбитиҗ мынту.

Статья 29

Курәдите җанаса хонты мәнә” (обязанности), нондитыә” җанасанә танде нерәны, кунини җиле сәмырыты няндя”са бозатәсузә.

Мелы”сыса җиле мәнүтү (правайтү) җонә няндябсатү, курәдите җанаса нонсубтырибити мынту тәәтүхораны, каңгә сыты мелысыкәсытә тәрәди кәрсу, нинтыә нөлхү”күрү” законәтәны ноңхәмәны иттүотуниизә җонә дүөайтетуо җанасанә” тандей нягәй җәзүлүбсямтуҗ җонә миттәбсямтыҗ бәнсә маа хутеемтыҗ җонә нягәй нилыбсябтыҗ демократический обществатәны.

Мелы”сыбся тәндә” җиле мәнә” (права”) каңкәгалите нибитиҗ мынту Сунә 5уомтумәә” Тандей (Объединенный Нация) неру” кәйнимәәны коны”.

Статья 30

Маагалите җануо Декларациетәны иттүо нибити мынту дебтуру”, милитиә мантә курәдикүө государствотә, сунә”тә кәтти җанасанә” сунә”тә кәтти бәзәлтуо” хорү”ти правә мелысынагәтыҗ тәндә җәйбәуза, хезы”тытыә сымбабтыгуйсядя правә” җонә няндябса”, хозүтүө” җануо Декларациятәны.